

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ВЧИТЕЛІВ У ФРАНЦІЇ

PECULIARITIES OF THE PROFESSIONAL TEACHER EDUCATION IN FRANCE

У статті висвітлюються особливості професійної підготовки вчителів у Франції, досліджуються структура і зміст професійної підготовки та очікувані результати навчання. Професійна підготовка здійснюється на базі трирічної університетської освіти в Національних інститутах з підготовки педагогічних кадрів, які є підрозділами університетів і готують магістрів у галузі навчання, освіти та професійної підготовки за чотирма спеціальностями: «Вчитель материнської та початкової школи», «Вчитель середньої школи», «Головний радник з виховної роботи», «Теорія і практика освіти». Професійна підготовка забезпечується багатопрофільним і багатомісним колективом, до складу якого входять викладачі вищих навчальних закладів, науковці, вчителі шкіл, працівники системи національної освіти та акредитованих асоціацій-партнерів школи тощо. Інтеграція теоретичної, практичної та дослідницької складових педагогічної освіти сприяє підготовці висококваліфікованого фахівця. Стандарти вищої педагогічної освіти єдині на всій території країни. Первинна педагогічна освіта передбачає принаймні 800 навчальних годин, з яких принаймні 15% присвячені дослідницькій роботі, і проходження педагогічної практики, загальна тривалість якої становить 18 тижнів (6 тижнів на першому році навчання і 12 тижнів оплачуваного стажування на другому році навчання). Під час другого року навчання відбувається чергування періодів навчання в інституті та проходження педагогічної практики. У результаті навчання майбутній вчитель має оволодіти рядом загальних і фахових компетентностей. Компетентнісний підхід до очікуваних результатів навчання враховує різні аспекти особистості майбутнього вчителя: з одного боку, як носія знань і загальної культури, а з іншого боку, як працівника державної системи освіти та представника освітньої спільноти. Професійна підготовка передбачає також складання конкурсного іспиту на право заміщення вакантної посади в навчальних закладах різних типів у зв'язку з належністю педагогічних кадрів до категорії держслужбовців. Система неперервної освіти створює певний навчальний континуум і дозволяє педагогам підвищувати свою кваліфікацію та самовдосконалюватися протягом всього життя.

Ключові слова: система освіти, Національні інститути з підготовки педагогічних

кадрів, навчальний континуум, педагогічна практика, компетентності вчителя.

The article examines the peculiarities of the professional teacher education in France, it highlights the structure and the content of education and expected learning outcomes. The professional teacher education is provided by the Institutes of Education (Instituts nationaux supérieurs du professorat et de l'éducation) on the base of three-year university education. The Institutes of Education, which are the divisions of universities, prepare Masters in Education, Training and Vocational Education in four specialties: Early childhood and primary school teacher, Secondary school teacher, Chief education adviser, Theory and practice of education. The professional teacher education is carried out by a multidisciplinary and multi-institutional team, which includes higher education teachers, scientists, school teachers, employees of the national education system and accredited partner associations of the school, etc. The integration of theoretical, practical and research components of pedagogical education contributes to the training of highly qualified specialists. The standards of higher pedagogical education are the same throughout the country. The professional teacher education involves at least 800 hours, at least 15 % of which are devoted to research work, and pedagogical practice, the total duration of which is 18 weeks (6 weeks during the first year and 12 weeks of paid internship during the second year). During the second year there is an alternation of periods of study at the institute and pedagogical practice. As a result of training, the future teacher must master a number of general and professional competencies. The competent approach to the expected learning outcomes considers various aspects of the future teacher's personality: on the one hand, as a carrier of knowledge and general culture, and on the other hand, as an employee of the state education system and a representative of the educational community. The professional teacher education also involves passing a competitive exam to fill a vacant position in educational institutions of various types because of the belonging of teachers to the category of civil servants. The system of continuing education creates a certain learning continuum and allows teachers to improve their skills throughout life.

Key words: education system, Institutes of Education, educational continuum, pedagogical practice, teacher competencies.

УДК 378.093.5.011.3-051(44)
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/38.36>

Салтикова Т.О.,
викладач кафедри викладання
другої іноземної мови
Запорізького національного
університету

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Сьогодні, в умовах реформування української школи, багато говорять про якісні зміни в педагогічній діяльності, нові вимоги до вчителя в контексті інформаційного суспільства й інтеграції вітчизняної системи освіти в європейський простір. Дослідники зазначають, що сучасний вчитель має бути здатним виконувати багато ролей для ефективного навчання: контролер, ментор (наставник, порадижник), ресурсна особа (консультант), оціню-

вач, організатор і фасилітатор, тьютор тощо [1; 2]. Очевидно, що опанування цих ролей і ефективно їхнє виконання вимагає суттєвих змін у підготовці вчителя як у вищому навчальному закладі, так і в системі післядипломної освіти. З огляду на це, корисним є вивчення досвіду підготовки вчителів інших країн. Упровадження прогресивних ідей зарубіжного досвіду у вітчизняну практику сприятиме вдосконаленню системи підготовки педагогічних кадрів України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Українська педагогіка постійно проявляє інтерес до міжнародного досвіду підготовки педагогічних кадрів і стежить за реформами освітньої системи в різних країнах світу. Багато вітчизняних вчених досліджують особливості організації педагогічної освіти в окремих країнах (зокрема, Т.В. Гарбуза, К.В. Годлевська, О.Я. Гривкова, Т.С. Зорочкіна, Л.В. Катревич, І.В. Ковалинська, Л.В. Козак, К.В. Котун, В.П. Лащихіна, О.В. Мельник, Є.С. Процько, І.О. Сілютіна, О.В. Сулима, О.С. Цокур та інші) або проводять порівняльний аналіз систем педагогічної освіти різних країн (Я.М. Бельмаз, Н.І. Мельник, О.І. Огієнко, Л.П. Пуховська, І.І. Тригуб тощо).

У цьому контексті значний інтерес становить Франція. На початку ХХІ століття педагогічна освіта цієї країни зазнала масштабних змін. Французький уряд вбачає у вчителів ключову фігуру сучасного і майбутнього суспільства [3], адже майбутнє будь-якої держави, нації визначається станом освіти, якістю підготовки підростаючого покоління до життя й діяльності. Саме тому французький уряд прагне постійно вдосконалювати систему підготовки педагогічних кадрів, а також здійснює перепідготовку і підвищення кваліфікації вчителів протягом усього життя, постійно проводить семінари та зустрічі для них, створює навчальні ресурси, які вчителі можуть використовувати для своєї роботи (наприклад, освітні портали Міністерства національної освіти і молоді та Міністерства вищої освіти, досліджень та інновацій Франції *Éduscol*, *Onisep*, онлайн-платформа для дистанційного навчання педагогічних кадрів *M@gistère*, національна мережа закладів державного центру педагогічних ресурсів *Canopé* тощо).

Питанням професійної підготовки вчителів у Франції присвячені праці вітчизняних, російських і зарубіжних вчених, зокрема предметом дослідження ставали такі аспекти: особливості сучасної організації системи педагогічної освіти (досліджували їх О.А. Бочарова, Є.І. Бражник, Н.Є. Гордієнко, С.А. Дудко, А.Х. Закірянова, Л.І. Зязюн, Л.В. Козак, Л.М. Лабазіна, В.П. Лащихіна, Г.В. Матушевська, М.І. Пальчук, Ю.І. Семенова, О.С. Цокур, Л.В. Шаповалова, J.L. Auduc, M.A. Bloch тощо) та історія її становлення (М. Grandière), підготовка вчителів початкової та середньої школи (її вивчали О.В. Романенко, Т.Г. Харченко, Т. Perez-Roux, В. Cornu), педагогів дошкільних установ (Н.І. Мельник), вчителів іноземних мов (О.В. Голотюк), вчителів філологічних спеціальностей (І.А. Кононенко), педагогів інклюзивної освіти (Л.В. Перхун), мультикультурна освіта вчителів (І.В. Ковалинська), історико-соціологічні аспекти підготовки вчителів (В.П. Засипкін), гуманізація сучасної педагогічної освіти (Т.Г. Харченко), післядипломна педагогічна освіта (Ю.М. Несін, С.І. Синенко, Т.Г. Харченко), особливості організації дистанційної освіти в про-

фесійній підготовці вчителів (Т.О. Салтикова), французька система професійної підготовки вчителів у порівнянні з системами інших країн (Н.С. Журавська, В.П. Лащихіна, Н.В. Негребецька, Л.С. Нос, О.І. Огієнко, Л.П. Пуховська, М.Р. Скоробогатова, Е. Brisard, R. Malet) тощо. Серед публікацій останніх років можна відзначити дослідження А.В. Мединської [4], А. Duguet, S. Morlaix [5], Е. Dubreucq [6].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Враховуючи, що реформування системи підготовки педагогічних кадрів у Франції продовжується (нововведення набувають чинності саме у 2021–2022 навчальному році), це питання залишається актуальним і потребує подальшого дослідження.

Мета статті – дослідити особливості структури і змісту професійної підготовки вчителів у вищих навчальних закладах Франції, а також очікувані результати навчання. Матеріалом для дослідження слугували постанова Міністерства національної освіти і молоді від 28 травня 2019 р. про підготовку магістрів у галузі навчання, освіти та професійної підготовки [7] і навчальні програми Національних інститутів з підготовки педагогічних кадрів (фр. *Instituts nationaux supérieurs du professorat et de l'éducation – INSPÉ*) [8], оскільки саме в зазначених вищих закладах, що є підрозділами університетів, готують педагогічні кадри Франції відповідно до наказу від 26 липня 2019 р. У процесі дослідження були використані методи аналізу структури і змісту навчальних програм, синтезу, класифікації та систематизації інформації, узагальнення отриманих результатів.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо систему професійної підготовки вчителів у Франції за такими показниками: навчальні заклади, структура педагогічної освіти, зміст педагогічної освіти, очікувані результати навчання.

Навчальні заклади. Професійна підготовка вчителів у Франції здійснюється в Національних інститутах з підготовки педагогічних кадрів. Франція налічує 32 таких інститути: 26 знаходяться на континенті та розташовуються у великих містах по всій території країни, 6 знаходяться у заморських володіннях Французької Республіки (Гваделупі, Французькій Гвіані, Мартиніці, Реюньоні, Новій Каледонії, Французькій Полінезії). Усі інститути, що є підрозділами університетів, об'єднані в одну національну мережу (фр. *Le Réseau des INSPÉ*). До цієї мережі належить також Вища школа з підготовки кадрів для сільськогосподарської галузі (фр. *L'École nationale supérieure de formation de l'enseignement agricole*). Це вищий навчальний заклад, який підпорядковується Міністерству сільськогосподарства Франції і готує кадри саме для цієї галузі, у тому числі і вчителів для спеціалізованих навчальних закладів.

Структура педагогічної освіти. Відповідно до чинного законодавства Франції набути кваліфікації вчителя можна лише після 5 років навчання в університеті. Професійна підготовка вчителів здійснюється на базі трирічної освіти в одному з університетів, де студенти отримують диплом ліценціата (фр. – *licence* / укр. – бакалавр). Цей диплом свідчить про завершення першого циклу навчання в університеті. Другий цикл відбувається вже в Національних інститутах з підготовки педагогічних кадрів, триває два роки (тобто 4 семестри) і передбачає отримання диплома магістра в галузі навчання, освіти та професійної підготовки (фр. *Master Métiers de l'enseignement, de l'éducation et de la formation – MEÉF*).

Підготовка студентів здійснюється за чотирма спеціальностями:

1) I ступінь – вчитель материнської та початкової школи (фр. *1er degré – Le professeur des écoles*);

2) II ступінь – вчитель середньої школи (фр. *2nd degré – Le professeur de collège et de lycée*);

3) Виховна робота – головний радник з виховної роботи (фр. *Encadrement éducatif – Le conseiller principal d'éducation – CPE*). Робота CPE добре показана в художньому фільмі «Шкільне життя» (фр. *La vie scolaire*) 2019 р.;

4) Теорія і практика освіти (фр. *Pratiques et ingénierie de formation*). Студенти, які обирають цю спеціальність, можуть викладати у вищих навчальних закладах, працювати з дорослими, зі здобувачами освіти з особливими потребами, бути радниками з питань педагогічної освіти тощо.

Слід зазначити, що держава намагається створити певний «навчальний континуум» (фр. *le continuum de formation*): з одного боку, протягом перших трьох років навчання в університеті пропонуються навчальні курси, які готують студентів до професії вчителя, з іншого боку, існують спеціальні курси для молодих учителів, які мають менше трьох років професійного досвіду.

Зміст педагогічної освіти. Первинна педагогічна освіта передбачає принаймні 800 навчальних годин (не рахуючи педагогічну практику), які розподіляються таким чином:

– для вчителів материнської та початкової школи: принаймні 55% навчальних годин присвячені фундаментальним знанням (читання, письмо, лічба, повага до інших, республіканські цінності); принаймні 20% – полівалентності, загальній педагогіці та управлінню класом; принаймні 15% – дослідницькій роботі; 10% навчальних годин відводяться на ознайомлення з територіальним контекстом та інноваціями, характерними для певного навчального закладу;

– для вчителів середньої школи: принаймні 45% годин присвячені навчальним дисциплінам та засвоєнню фундаментальних знань; принаймні 30% – стратегіям викладання та навчання, оціню-

ванню та управлінню класом; принаймні 15% – дослідницькій роботі; 10% навчальних годин відводяться на ознайомлення з територіальним контекстом та інноваціями, характерними для певного навчального закладу.

Первинна педагогічна освіта передбачає також проходження педагогічної практики. Протягом першого року навчання має місце стажування спостереження і практики з супроводом (фр. *Le stage d'observation et de pratique accompagnée*) тривалістю 6 тижнів. Під час другого року навчання відбувається чергування періодів навчання в інституті та проходження педагогічної практики, і загальна тривалість стажування становить 12 тижнів. Друге стажування є оплачуваним і проходить в умовах «змішаного керівництва» (фр. *Le tutorat mixte*): два наставники – вчитель школи та викладач інституту – надають студентам практичну допомогу та оцінюють їхню роботу.

Слід зазначити, що професійна підготовка вчителів здійснюється багатопрофільним і багатоінституційним колективом, до складу якого входять викладачі вищих навчальних закладів, науковці, вчителі шкіл, працівники системи національної освіти та акредитованих асоціацій-партнерів школи тощо. При цьому принаймні 1/3 професійної підготовки забезпечується практикуючими вчителями, тобто вчителями, які паралельно працюють у школах.

Ще одна особливість професійної підготовки педагогічних кадрів у Франції пов'язана з тим, що в цій країні вчителі мають статус держслужбовців, тому під час навчання в магістратурі студенти мають складати конкурсний іспит на заміщення вакантної посади у навчальних закладах різних типів. Починаючи з 2021–2022 навчального року, складання конкурсного іспиту буде відбуватися наприкінці другого року навчання в магістратурі.

Очікувані результати навчання. Основні положення професійної підготовки магістрів MEÉF визначаються урядовим наказом «Професійна підготовка педагогічних кадрів у XXI столітті» (фр. *Former aux métiers du professorat et de l'éducation au 21e siècle*) від 28 травня 2019 р. [7]. Відповідно до цього наказу майбутній вчитель має оволодіти рядом загальних і фахових компетентностей.

Загальні компетентності формулюються наступним чином [7]:

1. Передавати цінності Республіки: вміти передавати принципи демократичного життя, а також цінності Республіки: свободу, рівність, братерство, світськість, відмову від будь-якої дискримінації; допомогати учням розвинути критичний розум, відрізнити знання від думок чи вірувань, вміти аргументувати та поважати думки інших.

2. Діяти в межах основоположних принципів системи освіти та нормативно-правової бази школи: знати освітню політику Франції, основні

історичні етапи розвитку школи, її завдання та проблеми, фундаментальні принципи системи освіти та її організації порівняно з іншими країнами Європи; знати основні законодавчі принципи, які регулюють систему освіти, нормативно-правову базу навчальних закладів, права та обов'язки державних службовців, а також статuti вчителів та працівників освіти.

3. Знати учнів і навчальний процес: знати основні поняття дитячої, підліткової психології та психології молоді; знати процеси та механізми навчального процесу, включаючи новітні дослідження; враховувати когнітивний, афективний та комунікативний виміри навчального процесу.

4. Враховувати різноманітність учнів: адаптувати навчально-виховний процес до різноманітності учнів; співпрацювати з іншими з метою реалізації «персоніфікованого шкільного проекту» для учнів з обмеженими можливостями; виявляти ознаки втрати інтересу до навчання, щоб запобігти складним ситуаціям.

5. Підтримувати учнів на шляху навчання: брати участь у розробці курсів відповідно до освітніх програм; сприяти засвоєнню учнями бази загальних знань, умінь і знань культури; брати участь у роботі різних рад (педагогічної, класної тощо), сприяючи, зокрема, координації навчально-виховних дій; брати участь у розробці та проведенні, у складі багато професійної команди, навчально-виховних заходів, що дозволяють учням обрати свою професійну орієнтацію.

6. Діяти як відповідальний педагог і дотримуватися етичних принципів: приділяти всім учням належну увагу та підтримку; уникати будь-якої форми знецінення учнів, батьків, колег і будь-яких представників освітньої спільноти; сприяти розвитку трансверсальних компетентностей у різних галузях (наприклад, охорона здоров'я, громадянське суспільство, захист навколишнього середовища, культура тощо); пояснювати учням шкоду стереотипів та будь-якої дискримінації, сприяти рівності між дівчатами та хлопцями, жінками та чоловіками; сприяти забезпеченню благополуччя, безпеки учнів, запобігати шкільному насильству, виявляти будь-яку форму дискримінації, а також будь-які ознаки, що можуть відображати проблемні ситуації; виявляти будь-які ознаки ризикованої поведінки та допомогати її усунути; поважати та забезпечувати дотримання правил внутрішнього розпорядку та правил поведінки; поважати конфіденційність інформації, що стосується учнів та їхніх родин.

7. Володіти французькою мовою для спілкування: використовувати чітку мову, адаптовану до різних співрозмовників, які зустрічаються під час здійснення професійної діяльності; допомогти учням оволодіти усним і писемним мовленням.

8. Використовувати іноземну мову в професійних ситуаціях: оволодіти принаймні однією інозем-

ною мовою на рівні B2 за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти; розвивати міжкультурну компетентність учнів.

9. Впроваджувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) у професійну діяльність: використовувати максимально ефективно ІКТ, зокрема, для диференційного навчання та створення спільних проектів; навчити учнів використовувати ІКТ критично та творчо для спілкування і самонавчання; навчити учнів використовувати Інтернет відповідально.

10. Співпрацювати в команді: працювати в колективі з метою забезпечення взаємодоповнюваності та безперервності навчально-виховного процесу; співпрацювати для визначення цілей навчання; брати участь у розробці та реалізації колективних проектів, зокрема, у співпраці зі шкільними психологами або психологами-консультантами.

11. Сприяти діяльності освітньої спільноти: вміти проводити співбесіду, зустріч, збори тощо, використовуючи чітку мову, адаптовану до ситуації; брати участь у розробці проекту школи або навчального закладу та його реалізації; враховувати особливості школи або навчального закладу, соціально-економічне та культурне середовище і визначати роль усіх задіяних осіб; погоджувати свої дії з іншими членами освітньої спільноти.

12. Співпрацювати з батьками учнів: працювати над створенням довірливих відносин з батьками; аналізувати з батьками досягнення їхньої дитини, щоб визначити її можливості, виявити труднощі та співпрацювати з ними, щоб допомогти всебічному розвитку учня; вести конструктивний діалог з представниками батьків учнів.

13. Співпрацювати з партнерами школи: співпрацювати, за необхідності з урахуванням територіального освітнього проекту, з іншими державними службами, місцевими органами влади, спортивними асоціаціями, закладами культури та соціально-економічними суб'єктами, знати роль кожного з цих партнерів; знати можливості обміну та співпраці з іншими школами чи установами та можливості місцевого, національного, навіть європейського та міжнародного партнерства; співпрацювати з педагогічними колективами інших шкіл або навчальних закладів, зокрема в рамках цифрового робочого середовища з метою сприяння взаємозв'язку між рівнями та ступенями освіти.

14. Залучатися до індивідуального та колективного процесу професійного розвитку: доповнювати та оновлювати свої наукові, дидактичні та педагогічні знання; слідкувати за результатами досліджень, щоб мати можливість брати участь в освітніх інноваційних проектах, спрямованих на вдосконалення практичної діяльності; міркувати над своєю діяльністю – самому та з колегами – і застосовувати результати своїх роздумів на практиці; визначати свої потреби в подальшому

Рівні сформованості професійної компетентності

РІВЕНЬ	ОПИС РІВНЯ
Рівень 0	не володіє основами компетентностей: не в змозі визначити своє професійне середовище або адаптувати свою поведінку до нього, навички невідповідні, знання та вміння недостатні для належного здійснення професійної діяльності.
Рівень 1	застосовує компетентності в певному середовищі, але не може діяти вільно і робити вибір у професійних ситуаціях; розуміє основи, але потребує підтримки чи поради, щоб здійснювати професійну діяльність самостійно та відповідально.
Рівень 2	володіє основами компетентностей на достатньому рівні, щоб діяти самостійно, робити відповідний професійний вибір; діє правильно в більшості ситуацій; дотримується професійної етики та має здатність до самооцінки для вдосконалення своєї практичної діяльності.
Рівень 3	ефективно застосовує і поєднує компетентності; робить належний вибір, ефективно його реалізовує та адаптує до професійної ситуації, включаючи непередбачувані обставини.
Рівень 4	демонструє здатність застосовувати компетентності взаємопов'язано для керування складним професійним контекстом; демонструє педагогічну винахідливість для розвитку середовища згідно з етичними принципами.

навчанні та розвивати свої компетентності, використовуючи наявні ресурси.

Фахові компетентності вчителя формулюються таким чином [7]:

1. Оволодіти дисциплінарними знаннями та їх дидактикою: глибоко знати свою навчальну дисципліну або галузь знань, володіти понятійним і методологічним апаратами; знати мету, основні завдання та зміст навчання, вимоги до бази загальних знань, умінь і знань культури, а також досягнення попереднього та наступного ступенів навчання; сприяти створенню міждисциплінарних проєктів у межах навчальних програм.

2. Володіти французькою мовою для навчання: використовувати чітку мову, зрозумілу учням; допомогти учням оволодіти усним і писемним мовленням; зрозуміло пояснювати свою діяльність члену освітньої спільноти або батькам учнів.

3. Будувати, здійснювати навчальний процес та керувати ним, враховуючи різноманітність учнів і застосовуючи диференційний підхід: вміти готувати уроки, складати плани, враховуючи досягнення учнів; визначати цілі, зміст, засоби, перешкоди, стратегії підтримки, методи навчання та оцінки; застосовувати диференційний підхід у навчанні відповідно до темпу навчання та потреб кожного учня; пристосовувати навчальний процес до учнів з особливими освітніми потребами; враховувати передумови та соціальні чинники (стать, етнічне, соціально-економічне та культурне походження) для вирішення будь-яких труднощів у доступі до знань; вибирати відповідні методичні підходи для формування вмінь і навичок, передбачених навчальними програмами; сприяти інтеграції різних умінь (творчості, відповідальності, співпраці тощо) за допомогою відповідних підходів.

4. Організовувати та забезпечувати груповий режим роботи, який сприяє навчанню та соціалізації учнів: встановлювати з учнями довірливі та доброзичливі стосунки; підтримувати клімат, сприятливий для навчання та ефективною діяльності;

пояснювати поставлені цілі учням та визначати разом з ними головну мету навчання; сприяти участі та залученню всіх учнів і створювати середовище для обміну та співпраці між учнями; створювати безпечне робоче середовище та правила поведінки в лабораторіях, технічних, спортивних та мистецьких об'єктах; використовувати відповідні стратегії для запобігання неадекватним діям і ефективного втручання в разі їх виникнення.

5. Оцінювати успіхи та досягнення учнів: визначати труднощі учнів для кращого забезпечення прогресу в навчанні; створювати та використовувати засоби для оцінки потреб, досягнень і ступеня засвоєння знань і навичок; аналізувати успіхи та помилки, розробляти та впроваджувати заходи для їх усунення та зміцнення здобутків; пояснювати учням принципи оцінювання, щоб розвинути у них навички самооцінки; повідомляти учням і батькам очікувані результати відповідно до навчальних програм; включати оцінку успіхів і досягнень учнів у перспективу їх подальшого розвитку.

Таке поєднання загальної та фахової підготовки забезпечує готовність майбутнього вчителя до успішного виконання професійної діяльності. Рівень оволодіння тією чи іншою компетентністю оцінюється за шкалою від 0 до 4. У результаті навчання студенти мають досягти принаймні рівня 2 з кожної компетентності. Кожний рівень професійної підготовки має своє наповнення (див. таблиця 1).

Висновки. Таким чином, у процесі проведеного дослідження було виявлено ряд особливостей організації професійної підготовки вчителів у Франції, а саме: магістерський рівень професійної підготовки за однією з чотирьох спеціальностей («Учитель материнської та початкової школи», «Вчитель середньої школи», «Головний радник з виховної роботи», «Теорія і практика освіти») і єдині стандарти педагогічної освіти на всій території країни; інтеграція теоретичної, практичної та дослідницької складових професійної підго-

товки; складання конкурсного іспиту на заміщення вакантної посади у навчальних закладах різних типів у зв'язку з належністю педагогічних кадрів до категорії держслужбовців; компетентнісний підхід до очікуваних результатів навчання, який враховує різні аспекти особистості майбутнього вчителя: з одного боку, як носія знань і загальної культури, а з іншого боку, як працівника державної системи освіти та представника освітньої спільноти.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на більш детальне вивчення змісту професійної педагогічної підготовки за кожною з чотирьох спеціальностей, особливостей організації та проходження педагогічної практики, статусу педагога в сучасному французькому суспільстві тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гупан Н.М., Пометун О.І. Нові професійні ролі вчителя як чинник інноваційного розвитку демократичної освіти. *Формування громадянської культури в новій українській школі: традиційні та інноваційні практики*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції з онлайн-трансляцією (м. Суми, 6–7 червня 2019 р.). Суми, 2019. С. 176–181.
2. Вікторенко І.Л., Горобець Л.В. Нові професійні ролі та функції сучасного вчителя в контексті концепції НУШ. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. Слов'янськ, 2019. Вип. 11. С. 93–106.
3. Le site du Ministère de l'éducation nationale, de la jeunesse et des sports. URL: <https://www.devenirenseignant.gouv.fr/cid98754/etre-enseignant-aujourd-hui.html> (дата звернення: 10 серпня 2021 р.)
4. Мединська А.В. Професійний розвиток вчителів іноземних мов в системі післядипломної освіти Франції : дис. ... д-ра філософії: 015. Хмельницький, 2020. 330 с.
5. Duguet A., Morlaix S. Rôle de la formation des enseignants du second degré sur leurs pratiques pédagogiques. *OpenEdition Journals*. 2021. № 44. URL: <https://journals.openedition.org/ree/3499> (дата звернення: 8 серпня 2021 р.)
6. Dubreucq E. Une réforme de plus?... *Skhole.fr*. 2021. № 33. URL: <http://skhole.fr/3-eric-dubreucq-une-reforme-de-plus> (дата звернення: 7 серпня 2021 р.)
7. Le Référentiel de formation. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/download/pdf?id=KQxj0a_ax4fUB3QLICMaKoBa1y-KQb7uxasuWe2P12w (дата звернення: 5 серпня 2021 р.)
8. Le réseau des INSPÉ. URL: <https://www.reseau-inspe.fr/reseau-inspe/qui-sommes-nous> (дата звернення: 5 серпня 2021 р.)